

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 896784 25 Rev
Sarajevo, 02.12.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Sanele Kovač-Grabonjić, kao predsjednice vijeća, Gorana Nezirovića i Sanje Jaramaz-Dedić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S.O. iz S., ul. H. do broja ..., koju zastupa punomoćnik Mirza Mušibegović, advokat iz Sarajeva, ul. Mis Irbina br. 18, protiv tuženog „Uniq osiguranje“ d.d. Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, Obala Kulina bana br. 19, radi isplate naknade iz osiguranja, vrijednost spora 10.002,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 896784 22 Gž od 03.09.2025. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 02.12.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

U pogledu prvog i drugog pitanja revizija se dopušta i odbija.

U pogledu trećeg pitanja revizija se odbacuje.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova nastalih u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 896784 21 P od 27.05.2022. godine odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužiteljica tražila da joj tuženi, osnovom ugovora o osiguranju imovine, isplati iznos od 5.800,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.04.2020. godine pa do isplate, kao i da joj naknadi troškove parničnog postupka sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja presude pa do isplate.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 896784 22 Gž od 03.09.2025. godine žalba tužiteljice je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena. Istom presudom odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova nastalih u povodu žalbe.

Protiv drugostepene presude, pozivom na odredbe člana 237. stav 3. i 4. Zakona o parničnom postupku, reviziju je blagovremeno izjavila tužiteljica i to zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija dopusti i nakon toga usvoji te drugostepena presuda preinači tako da se tužbeni zahtjev usvoji u cijelosti, uz obavezivanje tuženog na naknadu troškova cjelokupnog postupka, ili pobijana presuda ukinu u cijelosti ili djelimično i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje, odnosno ukinu obje nižestepene presude i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi nije podnio odgovor na reviziju.

Nakon što je ispitao drugostepenu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 2. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio:

Revizija je dopuštena, ali nije osnovana.

Prema odredbi člana 237. stav 3. ZPP Vrhovni sud Federacije može, izuzetno, dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Odredbom člana 241. stav 2. ZPP propisano je da u povodu revizije iz člana 237. stav 3. ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za isplatu iz ugovora o osiguranju imovine kojeg je zaključila sa tuženim, budući da je u ugovorenom periodu osiguranja nastupio osigurani slučaj.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je, u bitnom, slijedeće činjenično stanje: Tužiteljica, kao ugovarač osiguranja i osiguranik, zaključila je dana 02.11.2018. godine sa tuženim, kao osiguravačem, policu osiguranja imovine. Navedenom policom osiguranja tužiteljica je osigurala etažni dio građevinskog objekta-stan površine 53 m² smješten na IV spratu u višespratnom stambenom objektu, na period osiguranja od 02.11.2018. godine do 02.11.2043. godine. Polica osiguranja sadrži klauzulu prema kojoj je ista vinkulirana u korist Raiffeisen Bank d.d. BiH (u daljem tekstu: banka), kao sredstvo osiguranja hipoteke, odnosno radi obezbjeđenja uredne otplate stambenog kredita tužiteljice. Osigurani slučaj je nastupio 16.03.2020. godine, kada se dogodio požar u zgradi u kojoj se nalazi osigurani stan tužiteljice.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji sudovi nižeg stepena su odbili tužbeni zahtjev ocijenivši osnovanim od strane tuženog istaknuti prigovor nedostatka aktivne legitimacije tužiteljice. Naime, pozivom na odredbu člana 905. stav 1. ZOO u vezi sa članom 4. stav 1. tuženikovih Općih uslova za osiguranje imovine sudovi nižeg stepena su odbili tužbeni zahtjev budući da tužiteljica tokom postupka nije dokazala da posjeduje saglasnost banke za vođenje predmetnog postupka i naplatu naknade. Pri tome se drugostepeni sud pozvao i na odluku ovog revizijskog suda broj 65 0 Ps 708990 22 Rev od 05.03.2024. godine u kojoj je zauzet stav da tužilac, koji nije bio osiguranik po polici osiguranja, već samo ugovarač osiguranja u korist treće osobe, nema aktivnu legitimaciju da vodi parnični postupak i zahtijeva isplatu naknade štete od tuženog zbog nastupanja osiguranog slučaja bez pristanka osiguranika.

Osporavajući pravilnost pravnog zaključka drugostepenog suda tužiteljica je u reviziji postavila slijedeća pravna pitanja:

„1. Da li osiguranik, čija je polica vinkulirana u korist banke, ima aktivnu legitimaciju da vodi spor protiv osiguravatelja radi isplate naknade štete?

¹ „Službene novine F BiH“ broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

2. Da li osiguranik gubi aktivnu legitimaciju da vodi parnicu protiv osiguravatelja radi isplate naknade štete u slučaju kada je polica osiguranja vinkulirana u korist banke, ili osiguranik i dalje zadržava aktivnu legitimaciju, pri čemu saglasnost banke utiče isključivo na način i prioritet isplate osigurane sume, a ne na pravo osiguranika da sudskim putem traži isplatu od osiguravatelja?

3. Da li je odluka drugostepenog suda kojom se odbija tužbeni zahtjev osiguranika zbog navodnog nedostatka aktivne legitimacije, iako je Vrhovni sud Federacije BiH već zauzeo pravno shvatanje da vinkulacija police ne oduzima osiguraniku aktivnu legitimaciju (presuda br. 32 0 Ps 014363 15 Rev od 30.11.2017. godine) u suprotnosti sa tim shvatanjem, te da li je time počinjena povreda materijalnog prava koja opravdava usvajanje revizije radi osiguranja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti građana?“

Tužiteljica navedena pravna pitanja smatra važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava navodeći da su ta pitanja od šireg značaja, budući da u sudskoj praksi često dolazi do sporova povodom vinkuliranih polisa osiguranja u vezi sa stambenim kreditima, pri čemu je sudska praksa sudova neujednačena. U prilog navedenoj tvrdnji tužiteljica se u reviziji poziva na pravni stav izražen u odluci Vrhovnog suda Federacije BiH broj 32 0 Ps 014363 15 Rev od 30.11.2017. godine, prema kojem je osiguranik aktivno legitimisan i kada postoji vinkulacija police, jer ona samo osigurava pravo treće osobe na isplatu, ne oduzimajući pri tome pravo osiguranika da vodi spor, kao i na odluku Vrhovnog suda Republike Srpske broj 57 0 Ps 086517 20 Rev od 12.05.2021. godine, iz koje proizilazi da činjenica da je polica vinkulirana, sama po sebi, ne utiče na aktivnu legitimaciju osiguranika. Tužiteljica se poziva i na odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev-1037/07-2 od 19.11.2008. godine, u kojoj je izražen stav da se vinkulacijom ne prenosi svojstvo osiguranika i ne oduzima mu se legitimacija, te da osiguranik može podnijeti tužbu protiv osiguratelja, a isplata zavisi od saglasnosti korisnika vinkulacije.

Istovremeno, tužiteljica u reviziji navodi da je drugostepeni sud pogrešno svoju odluku utemeljio na presudi Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Ps 708990 22 Rev od 05.03.2024. godine, budući da je u tom predmetu tužitelj imao položaj ugovarača osiguranja, a ne osiguranika ili korisnika osiguranja, pa da je u tom predmetu bilo mjesta primjeni odredbi člana 905. stav 1. ZOO.

Postojanje različite sudske prakse o nekom pravnom pitanju između sudova u Federaciji BiH i sudova u Republici Hrvatskoj nije razlog važnosti za dopuštanje vanredne revizije u smislu odredbe člana 237. stav 4. ZPP. Međutim, ostali naprijed navedeni revizijski navodi u svojoj sveukupnosti, po ocjeni ovog revizijskog suda, predstavljaju razlog zbog kojeg je odlučivanje po reviziji od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Istovremeno, ovaj revizijski sud ocjenjuje da su za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni važni prvo i drugo postavljeno pravno pitanje, koja po svojoj suštinskoj sadržini i smislu predstavljaju jedinstvenu pravnu cjelinu i međusobno se dopunjuju.

Stranke iz ugovora o osiguranju su ugovarač osiguranja, osiguravač, osiguranik i korisnik osiguranja (član 897. ZOO).

Odredbom člana 905. stav 1. ZOO propisano je da u slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obaveze plaćanja premije i ostale obaveze iz ugovora dužan je izvršavati ugovarač osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja, čak i kad drži policu, bez pristanka lica čiji je interes osiguran i kome pripadaju.

Prema odredbi člana 938. stav 1. ZOO poslije nastupanja osiguranog slučaja založna prava i ostala prava koja su ranije postojala na osiguranoj stvari imaju za predmet dugovanu naknadu kako u slučaju sopstvene stvari tako i u slučaju osiguranja tuđe stvari zbog obaveze njihovog čuvanja i vraćanja, te osiguravač ne može isplatiti naknadu osiguraniku bez saglasnosti nosilaca tih prava. Prema stavu 2. istog zakonskog člana ova lica mogu zahtijevati neposredno od osiguravača da u granicama svote osiguranja i prema zakonskom redu isplati njihovo potraživanje.

Vinkulacija police osiguranja u korist banke je jedan od oblika osiguranja potraživanja temeljem odobrenih kredita. Vinkulacija je izjava osiguranika odnosno korisnika osiguranja kojom se daje uputa osiguravaču da se, po nastanku osiguranog slučaja, naknada ima djelimično odnosno u cijelosti isplatiti vinkulantu, ili da se ta naknada bez prethodnog pristanka vinkulanta ne može isplatiti osiguraniku odnosno korisniku osiguranja. Navedena izjava se daje unaprijed, prije nastanka osiguranog slučaja, i uslovno, za slučaj nastupanja osiguranog slučaja, koja se isključivo odnosi na pitanje djelimične ili potpune isplate naknade bilo direktno vinkulantu, bilo osiguraniku (korisniku osiguranja) uz prethodnu saglasnost vinkulanta. Vinkulacijom police osiguranja ne prenosi se svojstvo osiguranika, jer se ne radi o prijenosu (cesiji) ugovora (police), tako da treća osoba ne postaje korisnik osiguranja, već se radi o prenosu potraživanja iz ugovora o osiguranju.

Odnosi tužiteljice, tuženog i banke nakon nastupanja osiguranog slučaja rješavaju se primjenom odredbe člana 938. ZOO. Iz sadržaja navedene zakonske odredbe proizilazi da prvenstveno založni povjerilac, odnosno osoba na koju je vinkulirana polica osiguranja, ima pravo na isplatu po polici osiguranja, a osiguravač ne može isplatiti naknadu osiguraniku bez saglasnosti nositelja založnog prava na osiguranoj stvari. U suprotnom, isplatom naknade osiguraniku prava trećih osoba bi bila povrijeđena, jer isti više ne bi mogli namiriti zalogom osigurani kredit iz vrijednosti založene stvari, koja je zbog nastanka osiguranog slučaja ili potpuno uništena ili je zbog oštećenja izgubila na vrijednosti, pa se stoga založno pravo prostire i na osiguranu sumu. Dakle, vinkulant postaje isključivi nositelj prava na isplatu osigurane sume, budući da mu je to pravo preneseno vinkulacijom police osiguranja.

Stoga odgovor na postavljena pitanja glasi: Kada je osiguranik vinkulirao policu osiguranja u korist treće osobe, tada je u slučaju nastupanja osiguranog slučaja osiguranik u sudskom postupku aktivno legitimisan tražiti isplatu od osiguravača ako ima saglasnost osobe u čiju je korist polica vinkulirana, a ukoliko takvu saglasnost ne posjeduje, tada je aktivno legitimisana osoba u čiju je korist polica vinkulirana.

Pravilno revident ukazuje da su sudovi nižeg stepena pogrešno svoju odluku utemeljili na odredbi člana 905. stav 1. ZOO. Međutim, pogrešna primjena materijalnog prava u konkretnom slučaju ne postoji jer bi i uz pravilnu primjenu odredbi člana 938. stav 1. ZOO valjalo donijeti identičnu odluku, odnosno odbiti tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Tužiteljica u svojoj reviziji navodi, između ostalog, i da je tuženi prigovor nedostatka aktivne legitimacije istakao tek u završnoj riječi i takvo postupanje smatra zloupotrebom procesnih ovlaštenja, ali u reviziji nije naznačila pravno pitanje koje bi problematiziralo navedenu procesnu situaciju. Stoga te navode revizijski sud nije mogao uzeti u razmatranje, budući da u skladu sa odredbom člana 241. stav 2. ZPP pobijanu presudu u povodu vanredne revizije ispituje samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i

ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo.

Na osnovu svega izloženog, primjenom odredbe člana 248. ZPP, odlučeno je kako je to bliže navedeno u stavu prvom izreke ove revizijske odluke.

Treće postavljeno pitanje po svojoj sadržini ne predstavlja pravno pitanje kojeg ima u vidu odredba člana 237. stav 3. ZPP, već po svojoj sadržini predstavlja razlog važnosti za odlučivanje po reviziji (član 237. stav 4. ZPP), pa je u pogledu navedenog pitanja, primjenom odredbe člana 247. stav 7. ZPP, odlučeno kako je to bliže navedeno u stavu drugom izreke ove revizijske odluke.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova sastava revizije jer ista nije postigla uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Sanela Kovač-Grabonjić, s.r.